

Bonhaj Bóh!

Cíklo 3.
15. jan.

Pětník 3.
1893.

Serbske njeđželske lopjenka.

Wudawaju šo kóždu šobotu w Smolerjez knihicjischčeřni w Budyschinje a šu tam doſtač ſa ſchtwórtlětnu pſchedpłatu 40 np.

2. njeđžela po 3 kralach.

Jan. 2, 1—12: Jeſuš pſchewobroczi wodu do wina.

Zejch mjenuje ſwjathý Jan tónle Jeſuſowý džiw. A wón je wopravdže tež zejch, mjenujzý zejch a ſnamjo teho, ſchtož Jeſuš hiſhčeře pſchezo na čłowſtich duſchach dokonja. Wodu, lutu, wſchudžom namačanu wodu pſchewobroczi do kraſneho droheho wina. Daj ſebi prajicž, ſo je to hiſhčeře dženka ſbóžnikowy khumſcht. Schtož je niſke, hubjene a wſchědne, to pſchewobroczič, pſheměnicž a pſchekraſnicž je Jeſuſowý ſkutk. Wón nima doſež na tym, ſo hréchi woda, ale zyle nowe duſche, nowe wutroby ſtwori wón pſches ſwojeho Ducha móz. To ſo stanje, hdyz ſtarý čłowjek ſo wobnowi po Jeſuſowym ſnamjenju a ſo ſi nowa narodži k Božemu čłowjeſej. Jeſuš tón prawy miſchtr w pſchewobroczenju. Hlaj, wón czini wſcho nowe! Se ſwojim ſwjathym czerpjenjom a wumrjeczom, se ſwojim horjestacžom a ſedženjom k prawizn Božej je wón wobnowiſ ſaſche ſtejnichčežo k Bohu. Boh njehlada wjazy na naſ jako na wěcznje ſatamane čłowjeſtwo, ale jako na pſches Chrystuſowu krej wumóžene. „Boh na naſ ſpodbaniſ ma; netk wulki mér je bjes kónza, wſcha ſkóržba kónz je wſala.“ Netk chze wón tež w tebi wſcho wobnowicž a pſhemjenicž. Wodu chze do wina pſchewobroczič: Lóſu myſl do ſwjateje, wěſteje wutroby, ſamowolu do ſwérneho pokorjenja pſched tym Čenjemi, ſtyſknosež do ſczepliweho czakana na Božu pomoz, staroſče, kotrež na ſemi laža, do modlitwov, ſlabu wěru do praweje khroboſeže a doverjenja k Bohu, mudroſć, kž ſa ſamžnym

wužitkom ſteji, do teje mudroſče, kž ſteji pſchede wſhém ſa ſbóžnoſču a ſo ſama ſaprěwacž móže. A twoje zyle ſnutſkowne a ſwonkowne žiwenje, twoje dželanje a ſwyczeńje, twoje wjeſzele a twoje žarowanje, wſcho chze a dyrbí tón Čenje Jeſuš Chrystuſ pſchewobroczič a pſchekraſnicž. Deno tón, pola kotrehož je tónle ſkutk dokonjal, je wěry ſchęſcijan, w kotreymž je Jeſuš ſwoju kraſnoſć ſjewil. Móžesč-li ſebi prajicž: to stare je ſo pola mje minylo a ſańdze ſ kóždym dnjom bôle, potom je Jeſuš tež w tebi Kananejski džiw dokonjal.

Kač pak móže ſo to ſtač? Luby ſbóžnič da wſcho na wěru. Nejeje pak trjeba, ſo wón halle nowu móz k wěrje do twojeje duſche dawa. Bjes dowěrjenja a wěrjenja wſchaf njemóže ničtón žiwý bycž; dowěrimy ſo ſebi ſamym, druhim čłowjekam, ſwojemu ſbožu. Je jeno trjeba, ſo by taſka khmanoſć wěrjenja ſo ſložila na praweho muža, na lubeho Jeſuſa, naſcheho ſbóžnika. Teho runja njemóže žana čłowiska duſcha bjes luboſče wobſtač. Ale ta rjana horza luboſče dyrbí ſaſo na Chrystuſa a pſches njeho na Boha ſo ſložicž. Wuliwaj wſcho, ſchtož masch wěry a luboſče na ſwojeho Čenjeſa a ſbóžnika, a budžesč hórſy widžecž, kaž tež pola tebje ſo woda do wina ſ mozu jeho kraſneje hnady pſchewobroczi. Hamjen.

Něſhto ſ Oberlinoweho žiwenja a ſkutkowanja w ſamjenitnym dole.

(Se wſchelich žvrlow wucžerpał Jan Bartko.)

(Poſtracžowanje.)

Róžny ſamjeni ſchulſkemu domej w Waldbachu bu na to 31. džen meje 1769 położený a Oberlin ſwyczesche ſo ſ tajkej

horliwościu tutemu dobremu skutkej, so mózesche ho hjo sa połtsecza měšoza 14. dženja augusta nowy schulski dom sběhocz a požohnowacz. Tutoń kraňný dom hladasche, kaž ho praji, s hordosezu a s wobżarowanjom na starý chudobny farški dom dele. Alle Oberlin pižasche pschi skladnosczi: „Ja bydlach w starym twarjenju, hdzej mějach ho se wschelkimi hubjenosezem bědziez, hdzej mi wulke myscze to a druhe wotnoschach u hdzej mi descezil wschudzom nupschwijsze; ale ja njerodzach tak dołho wo žane nowe bydlenje, doniz schule pschihódnje fastarane a sariadowane njebeh. — Hake w spoczątku lata 1771 mózesche Oberlin, dokelz na rjemieškach pobrahowasche, lawki a blida dželacz dacz.

Hdyž pak bě wschitko hotowe, mějesche Oberlin hiscze 1000 nortow dolha saplačicz; ale hjo sa někotre lata wumoh jeho Bóh wot tuteho dolha, so by jeho pschecziwnikam dopokazal, so wón tym, kiz ho jemu dowérja, njeda k honibje pschińcz. So pak je Oberlin pschi wschem swojim njeplatnym dowérzenju na Božu pomož czasto wulku staroscz wo pjenesz k twarjenju abo k naśpet- placzenju měl, njehodži ho pręcz, ale jeho njebeski Wóz je ju jemu s njewurjekniwym wjezelom na wujedzenym a derjeporadzenym skutku bohacze saplačil. Kaf je ho Bóh żam sa njeho starak, widzimy se széhovazeho podawka. Něhdyn mějesche Oberlin 500 nortow, kiz bě ſebi požejil, naśpet placicz, njewedžiiche vif, hdzej pjenesz jow wsacz; w wokominkenju najwjetſcheje nusy pofla jemu Stuber 500 nortow, kotrež běſche jemu jedyn njeſnaty k na- twarjenju schule w Wolbachu pschipózko. W tajich poden- dzenjach porst Božego wodženja njepſchipóznač, rěka woezi psched ſwětlem ſamkacz, a na njekniczomne waschnje ſaciucza džakownoſicze a pobóžnoſeze poduscheez, kiz ho pschecziwo njebeſkemu Wózemu w naž ſahorjeja a ho pódla tež wo to naſbožniſe wieſele pschinjescz, kotrež čłowjek wuziwa, kiz Bože wodženie a Božu bliſkoſcz pschipóznała. Pschispomnicz mamy tudy hiscze, so je Oberlin woprawdze po swojim ſubijenju wschitke reparatury na nowej schuli psches 30 lata dołho se ſwojeje móſtne placzil.

Na podobne waschnje je Oberlin w pschichodnych 10 latach tež hiscze w 3 druhich wžach ſwojeje wožady nowe schule na- twaril. Kunjež ſu ho wobhlerjo tuthy wžow, wot ſwojego bluda ſahojeni, mjenje ſapjerali, haj ſamo ſamjenje a drjewo pschimowſli a wschelke ruczne dželo pódla czinili, je Oberlin tola hiscze 2500 nortow k tym 3 schulam nahromadzicz dyrbjal.

Na poſledku bě Oberlin se ſwojim dobrym pichikkodom psched- ſtejerja jeneje 5. wžy tak ſahoril, so ſam sa ſwoje pjenesz ſwojei wžy nowu schulu natwari. Wón rěkaſche Marcin Bernard a bě bjes džeczi. Psches tutón dobry ſkut je ſebi tutón njeſpomnity pomnik ſtaſik a trajnu džakownoſež ſwojich ſobuwobhlerjow ſa- ſkuzil.

Tak mějachu nětko w krótkim čaſu wschitke 5 wžy tuteje wožady psches jeneho muža ſózda ſwoju nowu schulu.*

Mjes tym, so Oberlin nowe schule twarjesche, pschihotowa a wozchahný wón ſebi tež, so by tych lenich njewedomnych a duchownie ſlabych mužow pomału wotſtronicz mohl, dobrých wuczerjow ſa nje, kiz bydu hódní a khamoni byli, wjazorym narodam dobroty ſałozneho roſwuczenja po ſciecz. W tej ſamžnej mjerje je ho tež ſtajnje wo pschisporjenje jich džehodow starak.

A dokelz wón, kaž na wscho druhe, tak wožebje na dobre wozchennjenje džeczi wschu ſwoju wulku duchownu móz a staroscz ſkozi a ſebi tu naležnoſež wot wschelk stronow wobhlada a ſwérku pschepyta, ſhoto je jej ſadžewne abo ſpomožne, dha njewosta jemu wotajene, kaſku wulku ſchodus maja male džeczi ſ teho, so ſu, tak dołho hacž ſu starschi wonkach na džele a jich wjetſchi bratſja a wjetſche ſotry w ſchuli, bje wschitko nadfekdzowana ſame ſebi ſawostajene. Teho dla ſamžli wón ſebi, tež ſa mólcze džeczi ſchulu ſałozicz, běſche to najkerje ta najprěnscha, kiz je ho hdzej ſałozila a po kotrejz ſnamjenju ſu poſbzischo po zhlém ſdželannym ſwecze, wožebje w mestach, ale pak tež hjo tu a tam na wžach tajke ſchule nastale a hiscze naſtawaju.

Wobkedyzbowanie a ſhonjenje bě Oberlina pschewmědczilo, so móža ho džeczi hjo wot kolebki ſem k temu naſjedowacz, so bydu prawe wot njepraweho roſdželaſte a ho k poſkłuchnoſczi pschimwuczaſte. W ſjenoczenju ſe ſwojei mandželskej, kotrež k temu ſa ſózdu wjež pschewſtejerki wuswoli a pschihotowa, wotnaja wón ſebi wulke jſtwy a placzesche wschitko ſe ſwojim ſamžnym

samoſenjom. W tuthy jſtwach ſchadžowachu ſo nětko wschědne wschitke te džeczatku, kotrež hewal hiscze k woprawnej ſchuli ſrake njebeh, wokoło dwieju pschedstejerkow. Žena naſjedowasche jich ruczne džela, ta druga roſwuczowasche a ſabawjesche je wschelko. Wuknjenje, ruczne džela a ſawjeſzelaze hry wotměnijowachu ſo bjes ſobu, a hacž ho tež kruta poſkłuchnoſež wot wschelk žadache, dha bě jim tola tež tak wiele ſwobody wostajene, hycz je k roſwianju džeczazeho duha trébne. Wot dwie a tſiletnych džeczi ſo wlažy niezadache, hacž ſo dyrbjachu pschi ſkladnosczi khwili ſ měrom ſedzecz; ſchyrri, pječz a ſcheczletne pak dyrbjachu ſchtrykowacz, pschaciz a ſhicz, a hdyž wot tajkeho džela ſprózni byz poczachu, poſkłowasche ſim wuczerka molowane wobraſy ſe ſwiatelhe viſma a ſiſchirodopiza a wukladowasche je ſim a dasche ſeri potom wot nich ſamych tu zhlém wěz ſaſo wojedacz. Na to naſjedowasche ſim gei grofice kharth Ramjentneho dola a jeho woklinoſeze, Tranzowſkeje a Euphy, kotrež běchu pod Oberlinowym naſjedowanjom do drjewa wudypane a mjenowasche ſim měſtua na nich woſnamjenje; wylie ſeho wuczesche je tež duchowne ſherluſche a druhe wjeſele a cíſte ſpěv ſpěvacz. Na tajke waschnje njebeh ſu tom te ſube mólcze ſane wokominkenje proſne a bjes nadfekdzowana a naſuknýchu hjo ſahe wjele dobreho, wožebje tež prawje, cziszcze a po viſmje rěczecz, dokelz ſim tam ſane ſloweczo „patois“ dowolene njebe; běchu ſtrowe a wjeſele, nje- widzicu a njeſklychachu nicž ſte a njeſchimwuczicu ſo k nje- poczinkam, do kotrejz džeczi lohko ſapanu, hdyž ſu ſame ſebi ſawostajene a ho nictó wo nje njeſtora. Tich starschi dachu pak ſebi to radzi lubicz, dokelz mějachu tak, kaž prajachu, ſwoje džeczi ſe ſchije.

(Poſkłowanie.)

Starskich hréchi Bóh domapulta na džeczoch.

„Shto ſy ſ palenzom cziniš? Bleschka dyrbjala ſa te pjenajch, kotrež ſym tebi ſobu daf, połna bycz a nětko tu telko wobrachuje!“ vrali bur k ſwojemu ſynej Biedrich, kotrež bě jemu po palenz był.

Tón wotmolwi: „Ja ſym ho na puczu napis, mi je ſe- ſłodžilo.“

„Ty ſy tola njekniczomne hóſcziſko!“ bur k ſwojemu ſenickemu ſynej vrali, kiz ho ſmějo psched nim ſtejſeſche.

To njebeſche preni krócz, ſo běſche Biedrich ſwojemu nanej po palenz był; ani preni krócz, ſo starý palenz piſesche, wo tym ſwědžesche jeho čerwieny nób; abo tež niz preni krócz, ſo běſche mały Biedrich ſobu piſ a starý bě ſo k temu ſmial. A to tež Bohuſel poſkledni krócz njebe.

Tako Biedrich do wojaſow pschimidze, běſche hjo“ palenz piſz naſukný a starý a wón ſo ſa to ſtaraschtaj, ſo bu wunosch rjanego ſubla pichczloſan.

Macz wschak běſche hjo dołho njeboha; wona běſche ſwojego muža wotdzerzowala. Hdyž pak bě wumrjela, wón praji, ſo piſe, dokelz ſo pschejara wo ſwoju ſubu Mariju rudzi. Nětko pak běſche hjo wjele lata, ſo jeho Marija w rowje ſpasche, na nim tež nicž ſidzecz njebe, ſo by ho rudzik — ale ſo wón dale ſlokacze, wschitzy widzachu.

Biedrich běſche wot wojaſow domoj pschimidze. Wón běſche młodu ſonu do domu pschimidz a ſo ſdasche, kaž by chylo ſi woběmaj mužomaj ſo polepschicz. Ale jenož khwilk; — potom ſo nan a ſyn wadžic ſoczeschtaj. A młodu ſabywſchi, ſo je to jeho nan, kotrež psched nim ſtejſeſche, ruku pschecziwo njemu po- ſběhny.

„Ach luby Božo, tak daloko je pschimidlo, ſo ty mje biſesch! S czim ſym to na tajkim njeradzenym ſynje, kaſki ſy ty, ſakluzil. Ja tebi ſublo tola njeſdam a hdzej by ſo hiscze bōle roſiſubil. Ja ſym pschego ſkyſchal, ſo ſo čłowjek předy wuſlēſacz nježmě, předy hacž cze ſo do ſoža lehnyčz. Ně, ně, ſublo hiscze moje wostanje!“

A starý ſhodžesche do ſorejmy a piſesche, ſo by ſwoje hněwanje na Biedricha ſabyl, a jeho ſyn Biedrich czinjeſche teho runja.

Tak běſche dołho ſchlo; ſkonečnje běſche ſo tola starý ſmehcziſ daf a ſynej ſublo wotedał. — Psches to tež nicž ſlepje njebe. Grudnje bě hladacz, kaž ſi tym rjanym wobkedyzbowanym pschego bōle k konzje džecze. A džiwno běſche, ſo nětko tón starý, hdyž běſche hospodařtwo ſynej wotſtupil, hubjene hospodařjenje widzecze, runjež předy ſa to wóczka měl njebe. Wón to husto ſwojemu ſynej porokowasche. Haj, druhdy starý psched ſkežu ſtejo ſwarjeſche a

* Przedny po tajkim, hacž něhdžekuliž w Gserbach, je ho w Oberlinowej wožadze to hubjene waschnje pschestaſte, po kotrejz wuczer porjadu w privatnych domach džeczi wuczesche a tam ſe ezeledžu ſa jenym blidom ſydasche, wo czim hycze naſchi starzy powjedacz wiedza.

szafrowasche a młody s wołnom won na njego wołasche. Sedyn
dżený dyrbjesche tež starý mot swojego syna kłyjshcęz, so je wón
kam wsłęho wina.

Bjedrich na njeho wołasche: „Je-li wěrno, so bým wopiłz,
bý ty teho wina; wot tebje bým jafo hólz pałenz pież nawuſnył
a ty mi wobarak njeſtý. Je-li wěrno, so bým hubjeny hoſpodař,
bým tež w tym býn swojego nana. Ža tať dale cžinju, fuž bým
wot tebje nawuſnył.“

To běchu ſa stareho mótre ſkowa. Moč nětka móon mjeſcjeſche. S měrom móon domach ſydaſche, hewaf nihdze, fhiba do forcjmu, njehodžeſche. Tón pucž pač ſa džení huſto džeſche, doniž wjažu fhodžicž njemóžeſche. To tež doſho njetrajeſche.

Wón pſchińdże na ſhorołožo — jeho kónz dónidže, — ach,
fajſte běſche to ſrudne wumrjecze! Wón ničjo prajiež njemóžesche
a tež ſłowcžko napominanja njeſroſnymi, dokelž wjazu ſtrowego
roſoma njemějſche — tajſi dzěſche wón do ſmijercze!

Nětfo taj młodaj žamaj ſujeſſchtaj. Člownjet by ſebi myſlił, ſo je nanowa ſmijercz ſacžiſtacz na pjeju cziniła a Biedrichieſ wocži wotewriſa, fajki fónz na wopitzow czafa a jo budże nětfo młoda žona ſpýtacz, wſchitko na lěvſchi pucž pſchinjeſcz. Ale famjeń, tiž ſo ſ hory dele waſo, je czim czeſcho ſdžerzecz, czim dale pſchińdże, czim wjeticha je jeho ſvéichnoſcz. Tak běſche tež ſ Biedrichom. Wo to, ſchtož by jeho ſdžerzecz móhlo, wo Bože ſłowo, njerodžesche, wo modlenju nicžo wjedžecz njechaſche, džětacz ſo jemu tež njechaſche. Skót bu roſpſchedoth — na to ſapocža poſa pſchedawacz — a wſchě pjenjeſy pſchińdžechu do forcjm. Žona žaneje možy nad ſwojim mužu njemějeſche.

Jeho čjelné možy wotebjerachu. Bórsy ležesche w tym
samym ložu, w fotrujiž bě nan wumrjet. Přsches třechu, fotruj-
sa došte lěta wuporjedžať njebě, deschcžit na jeho pořeščežo
kapsche; bróžení a hródž běschtej tak dodžeržanej, so bě strašnne
do njeu saſtupicž.

Zyſe rjane wobſedženſtwo, fotrež bě hiko pſchëſ wjeſe narodow
wot nana na ſyra pſchiichlo, roſpadže, a ſatož bě hichcje hórfche,
tež jeho wobſedżeř na cžele a na duſchi ſahubjenju napſchecžiwo
džëſche.

Hdyž běsche tež ranowe mrěcje žalostne bylo, běsche na
mrějazeho šyna hladacj hishcje žalostniscje. Balenzowu bleschu
w ruzu — tajki wón wumre.

Nanowy hręch je w śynu rostł; w jeho hręsie je śyn
wumrjeł, ale nanowy hręch bęsche dwózgħ cżeżfi po tym śtomie:
„Běda temu, psħies fotrehoż pohorſenja i-schiñdu.
Qěpje by jemu był, so by mlyniſti fa mjen ja jeho iċċi ju
sa kożen był, a so by cixiżnien był do morja, hacż so
by wón jeneħo tutnich mólicżiex pohorſchi” (Lut 17. 1. 2).

Roshhad w naſhim cǎaſu.

Raź fóžde lěto, tak je najwyschša zýrkwina rada pruskeje evangelske zýrkwje tež lětža sažo rošprawu w licžbach no zýrkwinym žiwjenju pſchedpožlednjeho lěta 1891 woſjewiku. Čsu tele licžby jara wažne a dawaja fóždemu, kij wo rošzenje a vſchivwanje ſwojeje zýrkwje rodži, wjele woſomnicž. Brusſa evangelicka frajna zýrkej mějesche w lécze 1891 14,915,107 stuwen. Vichistupišo t evangelskej zýrkwi je ſe židow 289, ſ katholickich 2478, i hewailich gmejnſtrow 478 parſchonow. Wystupišo je 6 t židam, 204 t katholikim, 2679 do žaneje zýrkwje abo do wſchelakich towurſtrow. Duchownych bě woſoš 6900. W follektach je ſo nahremadzišo 1,007,950 hriwnow. Studentow na duchownſtwo bě w lécze 4232, w ſymje 1891 3857. Nowych zýrkwjom je ſo twarišo 59. Bjeniežna wažnosć wſchěch darjentych darow a wotfaſanjow wucžini 3,172,397 hriwnow.

„To ſu mulfie licžby, hdyž je tak blyſčiſh, ale pſchirunaj ſi tým, ſchtož ſo mudatwa lětnje w Brusſej ſa wino, piwo a valenž a ty budžetſh ſo naſtrózecž. Pſchetoz niz mjenje dylí 867,000,000 t. r. wóžom ſtom býdom a ſchěſcždžebocž milionow murkow ſo pſchepije kózde lěto w Brusſej. Po taſkim mudowam v mořto 273 ras tak wjele ſa čželne wjeſela, fož ſa tworjenje Božeho králeſtwa pſches zýrkwine dzělo. Kaf ſteji poſla tebje, luby pſchecželo? Po fotrej měrje dawasch ſa Bože králeſtwo, a po fotrej ſa twoje čželo?

Korczmow je w Bruscej wofoł 93,000 a zyrfwjom wofoł 5500.

„Strajk podkopali dželacíerjow pschima pschezo hóle wótořo

Bo. Hijo počaža bo tež we Westfälſſej a w Schlesyńsſej ſapocžatki ſběžka tajkich džěłacžerjow. Ludžo ſapomnja wſchě ſrudne naſhonjenja, fotrež ſu pſchi prjedawichich strojſach czinili a dadža bo ſchczuwacž. Naijdžiwiſche pſchi ſchczuwaniu ſu žony. Tola ſu wjele nawjednikow hijo do jaſtwa pſchinjeſli a žana nadžija njeje, ſo ſtrajfarjo pſchi ſrudnych wobſtejnoscžach wifowanja ſwoje pſche- myſloke žadanja dozvja.

Rumunski frónprynz, tij je rodžený Hohenzollernski, bývajeť w týchle dňach w Sigmaringenje w Hohenzollernskim kraju býť twať s jendželskej prynzešu Marju. Rběžor je ſo tež do Sigmaringa poďať.

Rusł zjrobi na pucjowanje do nowego lèta.

(Połączowanie a skonczenie.)

7. Malicžkoscze w žiwjenju. Malicžkoscze nimale zyłe žiwjenje wuczinja. Wulfich wažnych dnjow je ta lěto jeno mało, a hdny pſchińdu, porědko něschto wulke pſchinjeſu. Wone ſu malicžkoscze, fotrež wschēdne dny wupjelnuju. Porědko ſo nam w lěcze něschto wuſiadneho stanje. Hdny být wupowiedacž chzyl, ſchto jedny człowjet ſa dzeń wschitfo czini, ſuk wjele ſłowom wón rěci, ſchto wón wschitfo myſli a wopomni, by ſo jich wjele džiwało, ſelko wschelskich malicžkoscžow dzeń wupjelní. A 365 tajkich dnjow lěto wuczini, a lěto móže dwazety, pječždžeſatý abo ſydomdžeſatý džel žiwjenja býcž. Tak ſo zyłe žiwjenje ſe wschēdných abo njeważnych podawkom ſestaja, hdny wothladamý mot někotrych wažnych podawkom, kotrychž ſnanou wjaž hucž pječž abo ſchěſcž ſa zyłe žiwjenje njeje. A tola je na fonzu wulki ſutk dokonjaný. My ſtejimy pſched ſudniſkim ſtolom Božim a hladomý wróćjo na žiwjenje, fotrež ſo ſestajesie ſi małych wězow, ale fotrež mo roſſiudítcí hac̄i budíem⁹ thóen⁹ ahe ſatumani.

8. Krajsny poftad. Franklin powieda: „Ja wohladach
w blijskosczi mojego doma bjes murjerjemi, kotsiż dom twarjachu,
jeneho, fotryż běsche pschezo wiekeły a fotryż mělesche sa fózdeho
pscheczelne ſłowczko. Hdych běsche tež ſymny. Hrošny dżeń, jeho
wobliczo ſo pschezo ſmějſotajo ſwěczeſche. Ja, jeho jedyn dżeń
rano na haſny ſetkaſchi, ſo jeho woprashach, kaf to pschińdže,
ſo je pschezo tajki wiekeły.

„Lubuň ſnies doftoro”, móń mótmolwi, „ja mam duſchnu, dobrú žonu. Hdyž rano na džěšo du, ma wona pſchecželne ſkłowo ſa mnje, fotrež mje móſichewi a hdyž wjecžor domoj pſchińdu, mje pſchecželne domoj wita a wjecžer na blidže pſchihotowaná ſteji. Teho dla ſnym tajki wjeſzely a tež nifomu radh ſteho ſkłowcžta nieprajiu.“

Hlejče, fajku ma żona móz nad mużowej wutrobu; wona móże ju smijehczicż a radośćzimu scžinicż. Stęcż teho dla pſchecżelnie! Bichecżelne ſłowo, hdvż muż wjecżor ſ dżela pſchińdżie, ma żona darmo, doſelż nicżo njeplacżi a t temu toča wjesele ſobu pomha, ſo w domje mēr a ſboże bħdliet. Hdvż dže ſu młodzenz wożenicz, dyrbiat ſebi tajku holzu ſħladacż, fotraż je dżelawa, ſtrowa a pſchede wſchēm pobożna. Lute pocžinki ju bohatu ciunti, bħrnjeż też ſwětkeho pjenjeżka njemēla. Hdvż pak tħek pocižinkom nima, budże żeñtwa ſ njeſbożom, bħrnjeż bq wuſwolena najboħacżijscha bħla.

9. Duchowny Sobst Gackmann w Hannoverskej, fotryj w lěcže 1718 murnje, swojej možadze junfrócz něhože tak předovášche:

„Te ho dla budźcze mudri, jaſko hady a bjes falscha jaſko hołbie.“ (Mat. 10, 16.) Cilowjeſ móże ſobko do ſchłodny pſchińcž. Jaſko běch hiſtacze kandidata, pſchińdzech na pučzowanju do Neapla. W bliiſkoſci teho města leži wyżoka hora, fotrejž Ueſuw rěfaju. Na nju horje pſchińczech, widziałmy, ſchto ma tola ta hora do wulfieje huby. Ludžo „frater“ praja. A ſchto by ſta, hdyg tam ſtejaſtmy? Wczipny Ŝendželczań pſchejara bliſko džesche a — na dobo ležesche nutſkach. Tak ſo mojej možadze ſeńcž nježmě. Wy ſcze tež mot tajſich fraterow woſdacji a ſwět by waſ ſuſt do ſwojich hręſchnych hļubinow ſežahniſ. Te ho dla hlađajcze ſo, ſo waſ ſuſt tajſi frater njepróžrje, ale pomužimy ſebi na te ſkowa, fotrejž w pſchiſłowach Salomonowych 1, 10 ſteja: „Moje džecžo, hdyg tebje ſki towarzchojo wabja, dha nje- poſluchaj jich!“ a woſróñm ſo ſ tými ſkowami, fotrejž Mat. 4, 10 čítam: „Sběhní ſo wote mnje, ſatanje!“ — ſo móhli wježeli a w měrje ſwój wſchědný thlèb jescž. K temu chybi nam Bóh luby knies pomhacá! Šamiení.

10. Spomín na fónz, čłowče! To je wérne ſłowo, pschetož taž ſebi ſchtó fonja wobſedla, taſ jěcha. Šchtóž je ſwojeho fonja hubjenje wobſedlaſ, hórsty ſpody njeho leži. Tu mbyſl je

też Wandsbekskej pożoł měł, jako swoje spiży czischczecz a na přenju stronu tych knihow wobras kmjercze s kožu sczincz da. Schto chze tón wobras prajic? Nicžo druhe hacž: „Spomín na kónz“. Lubi czitarjo, spomíncze na kónz. Ale ty, lubi knježe a Božo, wucž naš wopomnicz, so wumrjecz dyrbimy, so bychmy mudri byli.

To je mi na nowe lěto do myžlow pschischko, pschetoz lěto je tež kaž kniha, kotaž ma 365 klopjenkow a 1. januar ma napižmo. A na tym přenim boku steji kmjercz, s kožu hrožo a swoju ruku posběhujo praji: „Sa pschindu, snajech ty mje?“

Wý ludy, spomíncze na kónz!

Ale na to kłowo jich malo fedžbuje. Czeho dla? Teho dla, dokoł myžle na kmjercz bola; teho dla, dokoł sú kmjertne myžle pokutne myžle; teho dla, dokoł dyrbí tón, kotrž ſebi na kmjercz myžli, wołacz a ſdychowacž: „Božo, budž mi hréchnikej hnadny!“ A wšitkých ludži wutroba ſo pschecžiwo temu wobara a prajic njecha: „Božo, budž mi hréchnikej hnadny!“ A tola wérne wostanie: Hdyž nižy a wulzy ſo psched Bohom njepokhileja w tajkej zloniszej ponížnosći a hdyž psches wózny kraj wot jeneho kónza do druhého ta jena modlitwa njeklincz, noweho živjenja, ani možy a ſylnosći, ani žaneho dobycza njenamakamy; ale naša mudrość wostanie hľuposć a naſche živjenje budje pójrjete wot kmjercze, kotaž je hréchow mſda.

Wumženje s teho njeje, kiba jeniczke. Sa muža snaju, kotrehož jich wjèle snaje a tola jenož malo prawje. Wón běſche kudy muž a njemějſe, hdyž ſo swoju kłowu połožil. Wón běſche tola bohaty muž a kwesta knjeſtvo leži na jeho ramjenju. Wón praji: Sa ſym tón pucž a ta wérnosć a to živjenje. Schtóż do minje wéri, tón njebudže ſudženy; schtóż pač njewéri, tón je hýž ſudženy. Sa ſym to horjestawanje a to živjenje.

Wšinicze hishcze pschecze na nowe lěto, runjež je nowe lěto hýž nimo. Wone je to, ſo bychmy wšitky ſa tym jenym, ſa tym kudy myžom, kíž je tak bohaty, w tym ſeče prawje pytali a ſo prascheli, a ſo bychmy jako zlonizy ſ njemu pschistupili. Myž dyrbimy našhonicz, ſo je to wérnosć, ſchtóż w kwyathym pišmije ſteji, ſo je tón horjestanjeny woprawdze hishcze živy a ſo tón, kíž ſ nim djerži, mér a troſt namaka a ſo budže zyle nowy člowjet a ſo nowu móz dostenje, ſwét pschewinycz. Potom naš kmjercz pschewinycz njemóže. Myž chzemý tola jukrōcž ſpytacž. Schtóż hishcze ſpytał njeje, tón cziń to dženža a ſchtóż je to hýž ſpytał, ſapocžn ſ nowa a njewustan. To je naſhemu ludej nusne, kóždemu člowjeku, wýškemu tak derje kaž niſkemu njech je do kwestomna prajene: Spomíncze na kónz!

Schto thſchi a ſchto poſylni.

Tu Bože domy starja,
Haj ſemja, njebježa:
To kłowo Bože traje
A węcznje wostawa.

Tu wumrjecz widžiſh, czahnyčz
Wšichcch Božich wotrocžkow;
Tón hospodař njej kmjertny,
Kíž pyta winizow.

Sso minu wuklinczane
Tu Bože ſwiedženie:
Nam kraſnosćz Boža Knjesa
Pač wſchědnje ſjawna je.

Tam ſ blukej lampku dželba
Wot Khrysta wotpadnje:
A kraſnosćz jeho mjená
Psches kraj a morjo dže.

Tam ſlabá cjrjodka mała
Chze pomhacž pohanam;
A njej Bož Knjes tež ſo snaje
A ſ jejnym ſtudničkam.

H. Sejler. †

List wboheje žonj wopilza.

Ssledowazý list je wobzarujomna žona ſ Rudnych horow na towarzystwo pschecžiwo njewužitnemu wuzíwanju wopojoſ ſižala:

W požlednim měžazu ſym w „Erzgebirg. Volksfreund“ czitala, ſo někotsi knježa pschecžiwo wopilstwu něchto dawaja. Kajke wjeſele ſaczech tehdyn; daj to Boh lubi Knjes, ſo bychu czesczeni knježa ſwoje pschedewſacze wuwiesz móhli. Kelko dobreho by ſo ſ tym podpjeralo, hdyž by ſo wopilstwo móhlo pomjeniſhicz, kelko ſboža by ſažo do domow ſaczhnyčz móhlo! Wý macze połne prawo, czesczeni knježa, hdyž prajicze, ſo wopilstwo jara wjèle člowjekow ſahe do rowa pschinjež. Níz jeno wopilz, ale tež jeho ſobuczlowjekojo, njech je žona abo džecži, pschindu psches wopilstwo prjedy wo živjenje, psches miersanje, dracžowanje a hłód czerpjenje. Majwjažy wopilzam je kóžde dželo pschewjele, žona dyrbí ſo ſa ſebje a ſa džecži staracž; woni žudaju wot žony zyrobu, tež pjeniesy; njemože-li žona po mužowym žadanju czinicz, kajke hawtowanje, kajke ſakrowanje, o kaf husto, hdyž žona ſchtó ſnapſchecžiwi, dostenje pufi. Žona dyrbí wſcho wobstaracž, njech pschinidze jow, hdyžkuſiž chze, ſo by wopilz po ſwojej woli czinicz móhli. Wopilz je kaž male džecžo, hdyž jemu picze pschividnje, potom ſapocžnie ſo wołanie. Wopilz je wjèle nižchi dyžli ſkót, hdyž na njón ſedžbujeſch, wón ſtoreži ſudobje na boč, njepije wjazy, hacž lacznosć ſebi žada, pola wopilza njeje žaneho pschecstacža; czi nimaju žaneho dna, doniž njeſhu roſom ſhubili; woni wuspja ſwoje wopilstwo a potom ſo ſažo picze ſ nowa ſapocžnie.

Wopilstwo je tu, kotaž je to pižala, ſanicžilo, wo ſtrwoſc ſ a nimale wo czescz pschinježlo. Wopilz pyta wſcho pschibłodženie, ludžo, kíž to klyſcha, jemu tola wérja, njeprashaja ſo, czeho dla, a kajke wocžehnjenje džecži? Hańba, dobre wucžby abo pschikkad tu njeſhu.

To je ſ mojeho živjenja: Mojeho muža je picze wo živjenje pschinježlo. Řednacze lět prjedy ſym ja jemu prajila, ſo dyrbí ſo palenza wostajicž, hewak dyrbí wumrjecz. Wſcha proſtwa bě podarmo. Pjecž lět do jeho kmjercze džesche ſekar, ſo móže ſo jemu hishcze pomhacž, jenož palenz dyrbí prjecz wostacž; wſcho napominanje bě podarmo, wón piſeſche dale a wón pschinidze psches to wo živjenje. Kaf dyrbimy tajkých ludži wobwachowacž, ſo jich czert njedostanje zyle do ſwojeje možy a ſo ſebi ſami živjenje njewosmu. Ale Boh je moju modlitwu wuſlyſhal, ſo njeczehnijſe ſe kwesta kaž ſlocžo, Boh je jeho njedzelle doſho na khoroložo czibnyč, hdyž žaneho palenza wjazy njepijeshe a czaſ mějſeſhe ſwoje živjenje wopomnicz, wón wſcho wutrobnje wobzarowasche a je ſo ſ Bohu wobročil, tón Knjes je tež jeho duschu ſ ſebi mſal, ja ſym jemu wſcho wodała, ale ſapomnicz hishcze njemóžu. Nihdy w ſwojim živjenju tajkeho člowjeka pónala njeſhy, nihdy njeběch tajke rěče klyſchała, ſchtó bě w winje? Picze!

Njeje móžno, wopisacž, ſchtó picze wſcho ſanicžuje! To wſcho běch 12 lět czerpiła a njeběch nikomu ſwoje hubjenſtwo ſkoržila. Hdy budžiſe mój muž njepil, by dženž hishcze živy bycz móhli a starosćz bychmoj hromadze ſnjecž móhloj; ſchtó je tež na tym wina? Picze. To je jena ſwójba, kotrž je picze do ſtaženja pschinježlo; kaf njewurjekliwie wjèle druhich budže, kíž hýž tak daloko běchu a hishcze pschinidu. Stajnje ſtróſbi ludžo njemóžea ſebi ani pschedſtajicž, kajki je wopilz. S teho budžecze wý, czesczeni knježa, widžecž, ſo na ſkutku dželacže, kotrž wěſce wjèle wužiſka a zohnowanja pschinjež; czi, kíž po nami pschinidu, budža na waſ ſpominacž a ſo wam džakowacž. Proſchu, njewuſtanče w ſwojim ſkutku: Boh tón Knjes chýž a budže wam móz a khoroblosc ſi wutracžu dacž, ja ſym hýž wjèle lět Boha proſyla, ſo by tola tajkých požlaſ, kíž napschecžiwo piczu dželaju. Tež njebudu pschecſtacž, naſcheho wſchehomózneho Wótza proſyč, ſo by chýž tež wam ſwoju bohatu pomož ſpožejiež.

Tón Knjes budž ſ wami wſchitkimi.

A. ſwudowjena G.

„Pomhaj Boh“ je wot nětka níz jenož pola knjesow duchownych, ale tež we wſchěch pschedawrnjach „Sſerh. Nowin“ na wſzach a w Budyschinje dostenacž. Na ſchtwórcz lěta placzi wón 40 np., jenotliwe cziszta ſo po 4 np. pschedawaju.